

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Державний заклад

**«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ імені К. Д. УШИНСЬКОГО»**

Кафедра психіатрії, медичної та спеціальної психології

Савенкова І.І.

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПІДГОТОВКИ ТА ОРГАНІЗАЦІЇ
ПРОВЕДЕННЯ АТЕСТАЦІЙНОГО ІСПИТУ**

**для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої
освіти спеціальності 053 Психологія**

спеціалізації «Клінічна та реабілітаційна психологія»

Одеса – 2022

Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради

*Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К.Д.Ушинського»*

(Протокол № 2 від 28 вересня 2022 р.)

Автор:

Савенкова І.І., завідувач кафедри психіатрії, медичної та спеціальної психології Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д.Ушинського», доктор психологічних наук, професор

Рецензенти:

Омелянович В.М., доктор психологічних наук, професор кафедри медичної психології Національної медичної академії післядипломної освіти ім. П.Л.Шупика.

Вдовіченко О.В., доктор психологічних наук, професор, декан соціально-гуманітарного факультету ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет ім. К.Д.Ушинського».

ВСТУП

Атестація здобувачів вищої освіти проводиться у відповідності до Закону України «Про вищу освіту» від 01.07.2014р. № 1556-VII; Закону України «Про освіту» від 05.09.2017 р. № 2145 – VIII; Стандарту вищої освіти України другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 053 «Психологія», затвердженого і введеного в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 24.04.2019 р. № 564; Положення про організацію освітнього процесу в Державному закладі «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» від 21 травня 2020 р.

Організаційно-технічне забезпечення атестації здобувачів вищої освіти здійснюється згідно з «Положенням про порядок створення та організацію роботи екзаменаційної комісії ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського». У відповідності до освітньо-професійної програми «Клінічна та реабілітаційна психологія», затвердженої рішенням Ученої ради ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», та навчального плану підготовки здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня за спеціальністю 053 «Психологія», однією з форм атестації здобувачів вищої освіти є атестаційний іспит.

Атестаційний іспит має комплексний характер і містить питання з таких дисциплін, що вивчались здобувачами протягом навчання на освітньо-професійній програмі:

1. Реабілітаційна психологія;
2. Клінічна психологія;
3. Патопсихологія та основи психіатрії;
4. Психодіагностика психічних розладів та їх реабілітація;
5. Психосоматика.

Очікувані програмні результати атестаційного іспиту:

- ПРН3. Узагальнювати емпіричні дані та формулювати теоретичні висновки.
- ПРН7. Доступно і аргументовано представляти результати досліджень у письмовій та усній формах, брати участь у фахових дискусіях державною мовою.
- ПРН11. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності.
- ПРН13. Складати соціально-психологічний висновок за результатами проведення аналізу з метою визначення характеру міжособистісних стосунків в родині та за запитом.

Очікувані результати атестаційного іспиту

знати:

- предмет реабілітаційної психології;
- базові чинники в психологічній реабілітації;
- напрями психологічної реабілітації;
- стадії відновлення та їх комплексна характеристика;
- методи психологічної реабілітації;
- особливості складання реабілітаційних програм;
- особливості психологічної реабілітації осіб з різними видами травматизації;
- теоретичні основи психодіагностики психічних розладів та їх реабілітація;
- порушення психічних процесів при психічних розладах;
- особливості порушення пізнавальних, емоційних та вольових процесів при психічних захворюваннях;

- психологічний супровід осіб із особливими потребами;
- порушення пізнавальних, емоційно-вольових процесів при органічних ураженнях ЦНС;
- аналізаторна система та її сенсорні розлади;
- нейропсихологічні механізми управління поведінкою та їх порушення;
- нейропсихологічні синдроми полімодального генезу.

вміти:

- формувати завдання реабілітаційного процесу;
- визначати потребу у використанні методів психологічної реабілітації;
- розробляти реабілітаційну програму;
- володіти методами психологічної реабілітації.
- підбирати методи, засоби, форми нейропсихологічного дослідження;
- підбирати методи, засоби, форми психодіагностики та психологічного супроводу осіб із особливими потребами;
- підбирати методи, засоби, форми при вивченні психосоматичних розладів та психологічного супроводу осіб із психосоматичними захворюваннями;
- підбирати методи, засоби, форми при вивченні порушень психічних процесів при психічних захворюваннях.

Виявляти такі компетентності:

Інтегральна компетентність.

Здатність вирішувати складні завдання і проблеми у процесі навчання та професійної діяльності у галузі психології, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій і характеризується комплексністю та невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності:

ЗК 04. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 07. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК 09. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

Спеціальні компетентності:

СК1. Здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем психологічної науки та / або практики.

СК3. Здатність обирати і застосувати валідні та надійні методи наукового дослідження та/або доказові методики і техніки практичної діяльності.

СК 13. Здатність визначати ефективність виконання індивідуальної програми реабілітації осіб з особливими потребами (програми психологічного супроводу особи).

Мета проведення комплексного атестаційного іспиту полягає у перевірці на завершальному етапі навчання рівня досягнень результатів навчання, визначених Стандартом 053 «Психологія» та освітньо-професійною програмою «Клінічна та реабілітаційна психологія».

При підготовці до здачі атестаційного іспиту використовують такі методи та технології навчання: бесіда; пояснення; коментування; самостійна робота; метод активізуючих запитань; виконання ситуаційно-практичних завдань. До проходження атестації допускаються здобувачі вищої освіти, які в повному обсязі виконали індивідуальний навчальний план за другим (магістерським) рівнем освіти. Атестаційний іспит проводиться на відкритому засіданні екзаменаційної комісії в письмовій формі за білетами, складеними відповідно до програми атестаційного іспиту.

1. Організація та проведення атестаційного іспиту

Для проведення атестації здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня за спеціальністю 053 «Психологія» спеціалізації «Клінічна та реабілітаційна психологія» створюється екзаменаційна комісія, головою якої призначається провідний науковець або фахівець відповідної галузі. Розклад роботи екзаменаційної комісії, узгоджений з головою екзаменаційної комісії, готується кафедрою психіатрії, медичної та спеціальної психології за встановленою формою й подається до навчально-методичного відділу та затверджується першим проректором з навчальної та науково-педагогічної роботи ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» не пізніше ніж за місяць до початку атестаційного іспиту.

Функції та обов'язки ЕК:

- комплексна перевірка й оцінка теоретичної та практичної фахової підготовки здобувачів вищої освіти-випускників з метою встановлення відповідності їх кваліфікаційного рівня вимогам Стандарту вищої освіти, освітньо-професійної програми, навчальному плану;
- вирішення питань щодо присвоєння випускникам відповідної кваліфікації та видачу диплома (звичайного зразка чи з відзнакою);
- вирішення питань про надання рекомендацій випускникам щодо впровадження результатів наукових досліджень;
- розробка пропозицій щодо подальшого поліпшення якості підготовки фахівців з відповідної спеціальності.

Працівники Університету Ушинського та члени ЕК мають забезпечувати дотримання правил та принципів академічної доброчесності; дотримання умов проведення іспиту; інформаційно-консультаційну та психологічну підготовку здобувачів до іспиту; дотримання конфіденційності під час формування екзаменаційних білетів (комплексних кваліфікаційних завдань), їх зберігання та використання.

Перед іспитом викладачі випускової кафедри надають консультації. Терміни проведення атестації визначаються навчальними планами підготовки фахівців та графіком освітнього процесу.

Для проведення атестаційних екзаменів формуються групи, як правило, не більше 10 осіб на один день роботи ЕК. Списки навчальних груп складаються відповідно до затвердженого розкладу. На початку атестаційного іспиту кожному здобувачу видають комплексне кваліфікаційне завдання (білет, у якому представлено три теоретичних питання та ситуаційне (практичне) завдання). Під час підготовки та надання відповіді на питання, що зазначені в білеті, в тому числі на ситуаційне (практичне) завдання, здобувач має можливість продемонструвати особисті здібності, висловити свої думки та міркування, генерувати ідеї та розробити різні варіанти рішень, обґрунтувати їх та визначити найбільш ефективні, на їх погляд, розробити практичні пропозиції та рекомендації щодо вдосконалення діяльності з обов'язковою умовою дотримання академічної доброчесності.

На підготовку відповідей на завдання екзаменаційних білетів, групи відводять не більше 3-х годин. Оцінки за складання атестаційного іспиту виставляє кожен член ЕК, а голова інтегрує їх результати щодо кожного студента. У підсумку за теоретичну і практичну частину екзамену виставляється одна загальна оцінка. Підсумкова оцінка визначається як середня з позитивних оцінок за кожен вид екзаменаційних завдань. Рішення Екзаменаційної комісії про оцінку знань, виявлених при складанні екзамену, а також про присвоєння здобувачам вищої освіти кваліфікації та видання дипломів (загального зразка чи з відзнакою) приймається на закритому засіданні комісії відкритим голосуванням більшістю голосів членів комісії, які брали участь в її засіданні.

Голова ЕК після засідання комісії оголошує здобувачам результати кваліфікаційного атестаційного екзамену. Звіт про підсумки роботи ЕК обговорюються на засіданні випускової кафедри, раді медичного факультету.

У разі складної епідеміологічної ситуації на момент проведення атестації, кваліфікаційний екзамен проходить із застосуванням дистанційних технологій, згідно діючих в цей момент в університеті положень. ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» на підставі рішення екзаменаційної комісії за підсумками атестаційного іспиту та захисту кваліфікаційної (магістерської) роботи присуджує здобувачу кваліфікацію «Магістр психології».

2. СТРУКТУРА ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО БІЛЕТА (КОМПЛЕКСНОГО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ЗАВДАННЯ)

Комплексне кваліфікаційне завдання складається з двох частин - теоретичної та практичної. Теоретична частина містить три питання, відповідь на які розкриває ступінь оволодіння випускником теоретичним матеріалом з обов'язкових навчальних дисциплін ОП «Клінічна та реабілітаційна психологія».

У практичну частину входить конкретне ситуаційне (практичне) завдання, за результатами виконання якого оцінюється вміння студента використовувати здобуті знання для розв'язання фахових завдань, які вимагають прийняття відповідних рішень. Завдання білету мають міждисциплінарний (інтегрований) характер, що спрямований на виявлення сформованості аналітичних, діагностичних, прогностичних умінь випускника. Білети рівноцінні за складністю і трудомісткістю та забезпечують перевірку готовності випускника до професійної діяльності. Питання, що містяться у кожному білеті, відображають зміст різних освітніх компонентів.

3. ЗМІСТ АТЕСТАЦІЙНОГО ІСПИТУ ЗА ДИСЦИПЛІНАМИ

І. РЕАБІЛІТАЦІЙНА ПСИХОЛОГІЯ

Теоретичні питання

1. Охарактеризувати загальні поняття реабілітаційної психології та особливості реабілітаційних програм.
2. Перерахувати методи та особливості реабілітації різних категорій осіб, їх характеристика.
3. Виокремити та охарактеризувати психотравмівні і кризові ситуації.
4. Представити діагностичний інструментарій у реабілітаційному процесі.
5. Розробити план психологічної допомоги постраждалим внаслідок екстремальних ситуацій.
6. Виокремити форми допомоги у випадку бойової психічної травми.
7. Охарактеризувати особливості соціально-психологічної реабілітації осіб із особливими потребами.
8. Охарактеризувати основні напрямки реабілітації осіб із психічними розладами.
9. Специфіка реабілітації дітей з нейропсихологічними порушеннями, викликаними вогнищевими ураженнями ЦНС.
10. Виокремити та охарактеризувати особливості реабілітації осіб із органічними, включаючи симптоматичні, психічними розладами.

Список рекомендованої літератури

Основна

1. Савенкова І.І. Реабілітаційна психологія: *навчальний посібник*. Миколаїв: Іліон, 2021. 220с.
2. Дуб Віра Реабілітаційна психологія : *методичні матеріали до семінарських занять [для студентів ВНЗ]* Дрогобич : Редакційно-видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 2018. 92 с.
3. Освітні основи реабілітології : монографія / А. Г. Шевцов. К. : МП Леся, 2019. 483 с.

4. Романишин А.М. Первинна психологічна допомога і реабілітація в бойових умовах: навчальний посібник. Львів, 2020. 121 с.
5. Коробіцина М.Б. Психодіагностика психічних розладів та їх реабілітація: *навчальний посібник*. Одеса: АстроПринт, 2017. 220с.
6. Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи. *Навчальний посібник*. [Наталія Пророк, Ольга Запорожець, Джошуа Креймеєр, Людмила Гридковець, Людмила Царенко, Олександр Ковальчук, Володимир Невмержицький, Лариса Кондратенко, Лідія Манилова, Оксана Чекстере, Тетяна Палієнко]. Том 1. Київ, 2018. 208 с.

Допоміжна:

4. Savenkova I. Psychosomatics: *tutorial*. Mykolaiv: Pion, 2020. 180s.
5. Савенкова І.І. Клінічна психологія: навчальний посібник. 3-е видання. Херсон: ООО «Айлант», 2021. 320с.
6. Савенкова І.І. Нейропсихологія: *навчально-методичний посібник*. Миколаїв: МНУ, 2021. 220с.
7. Савенкова І.І. Патопсихологія: *навч.-метод. посібник*. 2-е видання. Миколаїв: МНУ, 2020. 220с.
9. Савенкова І.І. Хронопсихологічне прогнозування перебігу захворювань у психосоматичних хворих: *Монографія*. К.: КУ ім. Б.Грінченка, 2019. 220с.
10. Savenkova I. The Psychology of Time: *tutorial*. Mykolaiv: Pion, 2020. 240s.
11. Савенкова І.І. Хронопсихологічне прогнозування інтелекту дитини з особливими потребами // *Трансформаційні зміни особистості студентської молоді засобами професійної освіти: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю*. Наукове видання. – Миколаїв: ІЛІОН, 2018. – 47–49.
12. Савенкова І.І. Хронопсихологічне прогнозування інтелекту дитини з особливими потребами. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського*. 2018. № 1 (19). С. 121–126.

Електронні ресурси

1.Savenkova Iryna Psychosomatic unity of human from the position of chronopsychology on the example of ischemic disorders and heart diseases. Electronic Journal of General Medicine. 2019; 16(6):em157. doi:10.29333/ejgm/114263 [Електронний ресурс]. URL:

<http://www.ejgm.co.uk/download/psychosomatic-unity-of-human-from-the-position-of-chronopsychology-on-the-example-of-ischemic-7563.pdf>

2.Savenkova Iryna Time Factor in Psychological profiling of information Technology specialists for Future Career success. Journal of Environmental Treatment Techniques. 2019; Special Issue on Environment, Management and Economy, Pages: 1041-1045.

[Електронний ресурс]. URL:

<http://www.jett.dormaj.com/docs/Volume7/special%20issue/Time%20Factor%20in%20Psychological%20Profiling%20of%20Information%20Technology%20Specialists%20for%20Future%20Career%20Success.pdf>

3. Savenkova Iryna Chronopsychological forecast of nephrological diseases. EurAsianJournalofBioSciences, 14, 2411-2415 (2020) [Електронний ресурс].

URL: <http://www.ejobios.org/download/chronopsychological-forecast-of-nephrological-diseases-7796.pdf>

КЛІНІЧНА ПСИХОЛОГІЯ

Теоретичні питання

1. Методологічні принципи клінічної психології.
2. Охарактеризуйте психологічний супровід діагностичного та терапевтичного процесу.
3. Поняття дизонтогенії та основні види дизонтогенезу.
4. Психологічна характеристика дітей при різних формах дизонтогеній.
5. Психологічні особливості дітей із особливими потребами інтелекту.
6. Патохарактерологічне формування особистості.
7. Психопатія як дизонтогенія емоцій, характеристика, класифікація, форми прояву.
8. Дисгармонічний та психогенно-обумовлений інфантилізм.
9. Критерії відмежовування патологічних форм девіантної поведінки від непатологічних.
10. Психологічні особливості осіб із адитивною поведінкою.

Список рекомендованої літератури

Основна

1. Бакаєв С.Д. Клінічна нейропсихологія: *навч. посібник*. К.: Вища шк., 2022. 220с.
2. Заболотна А.В. Нейропсихологія: *підручник*. К.: Вища шк., 2022. 398с.
3. Загорна Є.Є. Основи патопсихології: *навч. посібник*. К.: “Професіонал”, 2018. 200 с.
4. Савенкова І.І. Клінічна психологія: навчальний посібник. 3-е видання. Херсон: ООО «Айлант», 2021. 320с.
5. Савенкова І.І. Нейропсихологія: *навчально-методичний посібник*. Миколаїв: МНУ, 2021. 220с.
6. Савенкова І.І. Патопсихологія: *навч.-метод. посібник*. 2-е видання. Миколаїв: МНУ, 2020. 220с.

Допоміжна:

7. Чусьва С.К. Нейропсихологія: *методичні рекомендації*. К.: Вища шк., 2019. 98с.
8. Суманенко Т.М. Патопсихологія: *курс лекцій*. К.: Либідь, 2019. 216 с.
9. Савенкова І.І. Хронопсихологічне прогнозування перебігу захворювань у психосоматичних хворих: *Монографія*. К.: КУ ім. Б.Грінченка, 2019. 220с.
10. Savenkova I. The Psychology of Time: *tutorial*. Mykolaiv: Pion, 2020. 240s.
11. Savenkova I. Psychosomatics: *tutorial*. Mykolaiv: Pion, 2020. 180s.
12. Савенкова І.І. Хронопсихологічне прогнозування інтелекту дитини з особливими потребами // *Трансформаційні зміни особистості студентської молоді засобами професійної освіти: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю*. Наукове видання. – Миколаїв: ІПОН, 2018. – 47–49.
13. Савенкова І.І. Хронопсихологічне прогнозування інтелекту дитини з особливими потребами. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського*. 2018. № 1 (19). С. 121–126.
14. Савенкова І.І. Дизонтогенез розумового розвитку дітей молодшого шкільного віку з позиції психології часу. *Технології розвитку інтелекту*. Том 3, № 4 (25), 2019.

Електронні ресурси

15. Savenkova Iryna Psychosomatic unity of human from the position of chronopsychology on the example of ischemic disorders and heart diseases. *Electronic Journal of General Medicine*. 2019; 16(6):em157.
doi:10.29333/ejgm/114263 [Електронний ресурс]. URL:
<http://www.ejgm.co.uk/download/psychosomatic-unity-of-human-from-the-position-of-chronopsychology-on-the-example-of-ischemic-7563.pdf>
16. Savenkova Iryna Time Factor in Psychological profiling of information

Technology specialists for Future Career success. Journal of Environmental Treatment Techniques. 2019; Special Issue on Environment, Management and Economy, Pages: 1041-1045.

[Електронний ресурс]. URL:

<http://www.jett.dormaj.com/docs/Volume7/special%20issue/Time%20Factor%20in%20Psychological%20Profiling%20of%20Information%20Technology%20Specialists%20for%20Future%20Career%20Success.pdf>

17. Savenkova Iryna Chronopsychological forecast of nephrological diseases. EurAsian Journal of BioSciences, 14, 2411-2415 (2020) [Електронний ресурс].

URL: <http://www.ejobios.org/download/chronopsychological-forecast-of-nephrological-diseases-7796.pdf>

ПАТОПСИХОЛОГІЯ ТА ОСНОВИ ПСИХІАТРІЇ

Теоретичні питання:

1. Поняття про порушення психічних процесів при психічних захворюваннях.
2. Охарактеризувати порушення сприймання при психічних захворюваннях.
3. Охарактеризувати порушення мислення при психічних захворюваннях.
4. Охарактеризувати порушення пам'яті при психічних захворюваннях.
5. Охарактеризувати порушення уваги при психічних захворюваннях.
6. Охарактеризувати порушення інтелекту при психічних захворюваннях.
7. Охарактеризувати порушення емоцій при психічних захворюваннях.
8. Охарактеризувати порушення вольових процесів при психічних захворюваннях.
9. Функціональні розлади психіки, характеристика.
10. Охарактеризувати ендогенні психози.

Список рекомендованої літератури

Електронні ресурси

1.Savenkova Iryna Psychosomatic unity of human from the position of chronopsychology on the example of ischemic disorders and heart diseases. Electronic Journal of General Medicine. 2019; 16(6):em157. doi:10.29333/ejgm/114263 [Електронний ресурс]. URL:

<http://www.ejgm.co.uk/download/psychosomatic-unity-of-human-from-the-position-of-chronopsychology-on-the-example-of-ischemic-7563.pdf>

2.Savenkova Iryna Time Factor in Psychological profiling of information Technology specialists for Future Career success. Journal of Environmental Treatment Techniques. 2019; Special Issue on Environment, Management and Economy, Pages: 1041-1045.

[Електронний ресурс]. URL:

<http://www.jett.dormaj.com/docs/Volume7/special%20issue/Time%20Factor%20in%20Psychological%20Profiling%20of%20Information%20Technology%20Specialists%20for%20Future%20Career%20Success.pdf>

3. Savenkova Iryna Chronopsychological forecast of nephrological diseases. EurAsianJournalofBioSciences, 14, 2411-2415 (2020) [Електронний ресурс].

URL: <http://www.ejobios.org/download/chronopsychological-forecast-of-nephrological-diseases-7796.pdf>

ПСИХОСОМАТИКА

Теоретичні питання:

1. Проблема психосоматичних відношень в психології та медицині.
2. Психологічні особливості психогенного болю.
3. Особливості психосимптоматики хронічних неінфекційних захворювань у дітей.
4. Генезис болю та диференціація больових відчуттів при психосоматичних захворюваннях.
5. Соматогенні порушення психіки, характеристика.
6. Психологічні діагностичні критерії депресивних розладів, характеристика.
7. Співвідношення психосоматичних захворювань та типологічних груп у безперервному спектрі „т-типу”.
8. Локалізація симптомів хронічних неінфекційних захворювань серцево-судинної системи та органів дихання у типологічних групах.
9. Локалізація симптомів хронічних неінфекційних захворювань

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	Д	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6.2. Критерії підсумкового оцінювання знань студентів:

- здобувач отримує оцінку **«відмінно»**, якщо його відповідь повна, розуміння матеріалу глибоке, основні уміння сформовані та засвоєні; виклад матеріалу логічний (обґрунтований нормами законодавства), висновки й узагальнення точні та пов'язані з явищами навколишнього життя, зі сферою майбутньої спеціальності; студент орієнтується в системі публічного управління і практиці його застосування, правильно використовує економічну й управлінську термінологію, вміє застосувати свої знання для вирішення практичних ситуацій;
- здобувач отримує оцінку **«добре»**, якщо його відповідь задовольняє раніше наведені вимоги, але виклад матеріалу недостатньо систематизований, окремі уміння недостатньо мірою сформовані; у визначеннях понять, термінології й узагальненнях є окремі неточності, які легко виправляються за допомогою додаткових запитань членів комісії чи екзаменатора;
- здобувач отримує оцінку **«задовільно»**, якщо його відповідь свідчить про розуміння ним основних положень питання, але спостерігається значна неповнота знань; визначення понять нечіткі, неточні; уміння сформовані недостатньо мірою; висновки й узагальнення аргументовані слабо, з помилками;
- здобувач отримує оцінку **«незадовільно»**, якщо його відповідь неправильна, знання фрагментарні, мають неповний характер; студент не

знає основного матеріалу, допускає грубі помилки у визначеннях понять, а також не вміє працювати з документами та джерелами літератури.

За незгоди з оцінкою за атестаційний екзамен здобувач вищої освіти має право не пізніше 12 години наступного робочого дня, що слідує за днем оголошення результату іспиту, подати апеляцію на ім'я ректора.

У разі надходження апеляції розпорядженням ректора (проректора освітньої, виховної та міжнародної діяльності) створюється комісія для її розгляду, апеляція розглядається впродовж трьох робочих днів після її подання. Порядок оскарження та розгляду апеляційної скарги визначається діючими в університеті положеннями.